

Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!

J
Time
Committed
À délai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 7.

(432.)

Vol. 19.

satellite 1-416

Thursday,

April 9,

2009

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Svátky svobody

V Čechách se rozjela kampaň aby Velký Pátek byl dnem pracovního volna. Zní to pěkně a už řada lidí se pod petici podepsala. Pamatuji se, že jako děti jsme měly velikonoční prázdniny. Ty se stále zkracovaly až i v sobotu jsme musely do školy. Mezitím se změnil čas a v sobotu se přestalo pracovat. My jsme však ještě do roku 1967 museli chodit do školy. Byl to zvláštní pocit. Celý týden jsem jezdil narvaným autobusem, ale v sobotu byl autobus prázdný. A jak to vyřešilo ředitelství školy? Učitelům dalo volno a učili tak zvaní externisté. Ti pro změnu brali svůj úkol zodpovědně a chtěli nás něco naučit. Byli však většinou velice nudní, takže šest sobotních hodin navíc bylo jako za trest. A ani o Velikonocích jsme neměli v sobotu volno. Přesto Velký Pátek byl něčím zvláštním a při večerních bohoslužbách byl kostel plný a byli tam i lidé, kteří jinak na posvátnou církevní půdu vstoupili pouze při turistických zájezdech. Zkrátka slavilo se nějak jinak než se slaví dnes. Svátky nebyly v tom užít si volna.

Slyšel jsem názor venkovského faráře: „Za komunistů si lidi brali dovolenou, aby mohli na Velký Pátek do kostela, ale teď odjedou na Velikonoce na Kanárské ostrovy.“ Minulou neděli kázal v Československém baptistickém kostele můj přítel Edmund Bauer. V úvodu zdůraznil, co velikonoční svátky nejsou a že historická událost, která se stala před dvěma tisíci léty byla jedinečná a že ji nelze zopakovat, o což se pokoušejí různé filmy či performance nebo pašijové hry.

Židovský svátek Pesach, připomínající vyjití z egyptského otroctví, pravoslavné a západní Velikonoce se nekryjí vždy přesně podle data. Židé slavili Pesach 14.-21. den měsíce Nisan. U Samaritánů připadly na první úplňk v dubnu. U křesťanů byly Velikonoce Nicejským koncilem roku 325 stanoveny na první neděli po 14. Nisanu. Později byly tyto svátky přemístěny na neděli po prvním jarním úplňku. Proto jsou Velikonoce pohyblivými svátky.

Co je však všem těmto svátkům společné, jak v starozákonním podání, tak i v Novém zákoně se hovoří i když jiným způsobem o osvobození člověka z otroctví. Hovoří se o svobodě, kterou jsme si nezasloužili, ale která nám byla darována. A to je také poselství těchto jarních svátků. Nikoliv tedy hmce masa, po kterých se stýskalo Izraelitům na poušti, ale tvrdá cesta do zaslíbené země či smrt Ježíše Krista, v křesťanském pojetí, to je cena, která se musela zaplatit za tuto svobodu.

Aleš Březina

Dva příběhy z obludného času How we escaped Hitler a o „Petru“ Benešovi

P. NEWMAN, H. GARTNER A J. SCHLESINGER OBDRŽELI NA VEČERU PAMĚTNÍ MEDAILI JANA MASARYKA

První příběh: Vzpomínkový večer k 100. narozeninám Nicholase Wintona pořádaný generálním konzulátem České republiky v Torontu ve spolupráci s Britským generálním konzulátem v Torontu a Českým turismem v Kanadě u příležitosti prezidentsví České republiky v Evropské unii. Atmosféře večera přispěla výstava fotografií Jurije Dojče "What remains".

Druhý příběh: Žlutá Davidova hvězda Petra Beneše. Ty příběhy jsou spojeny i rozděleny časem. Spojeny, poněvadž k odjezdu Wintonových dětí (jedním z nich byl Joe Schlesinger) a k odchodu Peter C. Newman a Hany Gartnerové z již okupované Prahy do svobodného světa a k deportaci 'Petra' Beneše (za živého Boha si nemohu vzpomenout na křestní jméno svého nejlepšího přítele z gymnázia, tak jsem ho 'pokřtil' na Petra) došlo v nevelkém časovém rozpětí; a rozděleny, poněvadž zatím co pozoruhodného vzpomínkového večera 26. března 2009 na Innes College v Torontu k stému výročí Wintonových narozenin se zúčastnili Joe Schlesinger, Peter C. Newman a Hana Gartnerová, Petr Beneš - s miliony jiných - zahynul v orgii nacistického šílenství už v prvních letech čtvrtého desetiletí minulého století. A nějak se mi v posledních dnech hlavou toulají známé verše Roberta Frosta o dvou cestách (a ovšem i naše dva příběhy mluví o dvou cestách - jedna vedla na Západ a druhá do Osvětími) a hlavně té méně užívané (less travelled road), i když nikdo z mých dnešních hrdinů neměl volbu, kterou cestou jít..

První příběh

Vzpomínkový večer začal proslovem generálního konzula České republiky v Torontu, Richarda Krpače, iniciátora projektu. Projekt (na kterém se podíleli i další členové konzulátu: konzul Jiří Šlais, Radka Metelková a nejvíc snad .Michaela Václavíková, která také - jak jsem se dozvěděl od

generálního konzula - přišla s nápadem pozvat Wintonovy děti, žijící v Ontariu), i projev nesly stopy Krpačova vzácného talentu vyhmátnout okamžik a obléknout ho do hávu trvání. Už titul programu si vynutil pozornost: Jak jsme utekli Hitlerovi (How we escaped Hitler). Ke Krpačovu talentu patří i schopnost vynutit z mikrofonu přijatelnou (a někdy mimořádnou) úroveň slyšitelnosti, což není tak obvyklé, jak by se na první pohled zdálo. To se v příštím čísle programu - vzpomínání Joe Schlesingera a Petera C. Newman na válku, dětství a útek - důsledně dařilo jeni Haně Gartnerové, která interview řídila. Skvěle obsazení: Joe Schlesinger, po léta hlavní politický korespondent na CBC, producent programu *The National* a tvůrce zvláštních dokumentárních filmů, jako na příklad *Winton: The Power of Good*, vyznamenaný čtyřmi *Gemini Awards* a nejvyšším kanadským vyznamenáním *Companion of the Order of Canada*; Peter C. Newman, jeden z nejpřednějších kanadských novinářů, autor 25 knih, kronikář kanadských obchodních dynastií jako *Hudson Bay Company*, *Conrad Black* a *Titani*, byl redaktorem *The Toronto Star* a *MacLean's* a je držitelem spousty vyznamenání včetně *Companion of the Order of Canada*; Hana Gartnerová, jedna z nejúspěšnějších kanadských televizních osobností (získala tři *Gemini Awards* a titul Nejlepší komentátorky roku 1995 (kdy se stala komentátorkou *CBC-TV's The Magazine*), dnes nejznámější jako příspěvatelka příběhů pro *The Fifth Estate*. Nejtěžší otázku, kterou se Hana Gartnerová zeptala - nejen svých dvou hostů, ale vlastně všech a nikoho - zněla: Co cítily matky dětí, které přivedly své děti Wintonovi k cestě, o jejímž zakončení nic nevěděly a nemohly vědět, ale musely počítat s nejhroším? Jaká hrůza je dohnala k činu pro matky tak zoufalému?

Film Matěje Mináče *The Power of Good* (napsaný a vyprávěný Joe Schlesingerem) je oslavou života Nicholase Wintona, jednoho z těch Britů, kteří se nečekaně objeví odnikud a nekřiklavě a nějak samozřejmě udělají něco, na co nikdo jiný nepřišel a kdyby přišel, nenašel by odvahu, aby to udělal. Ti z nás, kteří se pamatují na březen 1939, na zpučnost nacistických armád obsazujících orvanou trosku Československa, a kteří o Wintonově akci nic nevěděli, ještě dnes docela nechápou, jak se tomuto nenápadnému britskému makléři podařilo do 1. září 1939, kdy vypukla Druhá světová válka, z nacisty okupované Prahy do Liverpoolu unést 669 židovských dětí... Po desetiletí žádné z dětí nevědělo, kdo jim zachránil život. Nevěděla to ani Wintonova žena, poněvadž Winton nepovažoval za dost důležité, aby o tom mluvil. Na štěstí svět se o tom dozvěděl včas, aby Nicholasu Wintonovi mohl poděkovat: Václav Havel mu udělil Řád T. G. Masaryka a královna Alžběta II. ho pasovala na rytíře (nezdá se, že tyto počty ho nějak vykojely). A "jeho" děti mu měly příležitost poděkovat. Mile sentimentální závěr prvního příběhu...

Druhý příběh

Petr Beneš byl mým spolužákem na slánském gymnáziu. Zatímco já byl drobný a tenký, Petr byl hlavně baculatý, ale opravdu... Jeho rodiče byli zámožní obchodníci s železem a vlastnili ve Slaném u nádraží blok domů. Na synáčkovo kamarádství se mnou se tvářili dost příznivě: zřejmě jsem se jim jevil jako celkem neškodný, slušně vychovaný tvor, který by v podstatě líného Petra mohl vyburcovat k většímu úsilí ve škole. A poněvadž jsem byl z vesnice a v zimě jsem na kole nemohl dojíždět, pozvali mne, abych na autobus místo na náměstí čekal u nich a učil se s Petrem. Přiznávám se, že před první návštěvou se mi někde z hlubin povědomí vynořila ozvěna dávné pověry, že Židé si potrpí na křesťanskou krev a do Benešovic domu jsem vstupoval s pocitem namíchaným ze strachu a zvědavosti. Byl jsem skoro zklamán, když místo, aby se mi někdo snažil podřezat krk, jsem byl pozván k prvotřídnímu obědu. A naše přátelství rostlo a vzkvétalo. Pak přišel Mnichov a o něco později nacistické armády obsadily naši zemi. Já jsem je viděl pochodovat kolem slánské radnice. Psal se 15. březen 1939. Byl to ošklivý deštivý den. Já řval bezmocným vztekem. Chvilí se zdálo že snad nedojde k nejhrošímu. Ale jak dny a měsíce plynuly, poslední jiskry naděje jedna za druhou pohasínaly. Petr byl denně tišší a zamyšlenější. Když jednou nepřišel několik dní do školy, šel jsem ho navštívit. Našel jsem ho před domem. Na jeho kabátě svítila žlutá Davidova hvězda. Chvilí jsme mluvili, pak Petr řekl: "Radši běž. Nesmíš se s Židy stýkat." Potom už jsem ho nikdy neviděl. Po válce se z Osvětími (alespoň myslím, že z Osvětími) vrátila (jediná z pětičlenné rodiny) Petrova matka. Měla šílené oči a na tváři nečitelnou grimasu. Tak skončil druhý z mých dvou příběhů z obludného času...

Josef Čermák

I letos je Satellite 1-416
mediálním partnerem

festival českých filmů

22
finále

Plzeň
19. 4. - 25. 4. 2009

festival of czech films